

АЛІМЕНТИ

**ЗАКОНОДАВСТВО. КОМЕНТАР.
СУДОВА ПРАКТИКА**

Київ
Юрінком Інтер
2020

УДК 347.615(477)(094.5)
А50

Укладачі:

О. В. Дзера, доктор юридичних наук,
член-кореспондент НАПрНУ, професор

О. С. Захарова, кандидат юридичних наук, доцент,
член Науково-консультативної Ради при Верховному Суді

З. З. Русанюк, Приватний нотаріус
Київського міського нотаріального округу

Аліменти. Законодавство. Коментар. Судова практика. Київ: Юрінком
А50 Інтер, 2020. 400 с.

ISBN 978-966-667-769-6

До збірки увійшли матеріали Сімейного кодексу України та науково-практичний коментар до нього. Дано роз'яснення причин, умов, видів та розв'язань аліментних відносин. Книга включає серію останніх судових рішень у аліментних справах, що розглядалися різними судовими інстанціями. Видання буде корисним усім фахівцям, які спеціалізуються у питаннях захисту прав дітей, розв'язання конфліктів у шлюбних та сімейних відносинах.

УДК 347.615(477)(094.5)

ЗМІСТ

Передмова 3

Розділ I. Законодавче регулювання сімейних відносин

Стаття 1. Завдання Сімейного кодексу України 5

Стаття 7. Загальні засади регулювання сімейних відносин 5

Стаття 9. Регулювання сімейних відносин за домовленістю (договором) сторін 8

Стаття 15. Виконання сімейних обов'язків 13

Стаття 38. Підстави недійсності шлюбу. 14

Стаття 39. Шлюб, який є недійсним 15

Стаття 40. Шлюб, який визнається недійсним за рішенням суду . . . 19

Стаття 41. Шлюб, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду 22

Стаття 42. Особи, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним 26

Стаття 43. Визнання шлюбу недійсним після його припинення . . . 27

Стаття 48. Визнання шлюбу неукладеним 27

Стаття 57. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка 28

Стаття 58. Право на плоди та доходи від речей, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка 31

Стаття 59. Здійснення дружиною, чоловіком права особистої приватної власності 32

Стаття 60. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя 34

Стаття 61. Об'єкти права спільної сумісної власності 38

Стаття 62. Виникнення права спільної сумісної власності подружжя на майно, що належало дружині, чоловікові 56

Стаття 63. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності. . . 59

Стаття 64. Право подружжя на укладення договорів між собою . . . 60

Стаття 65. Право подружжя на розпоряджання майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя 62

Стаття 66. Право подружжя на визначення порядку користування майном 71

Стаття 67. Право на розпоряджання часткою у майні, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя 72

Стаття 68. Здійснення права спільної сумісної власності після розірвання шлюбу	73
Стаття 69. Право подружжя на поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя	75
Стаття 70. Розмір часток майна дружини та чоловіка при поділі майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя	81
Стаття 71. Способи та порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя	88
Стаття 72. Застосування позовної давності до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя	99
Стаття 73. Накладення стягнення на майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя	100
Стаття 74. Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі	104
Стаття 75. Право одного з подружжя на утримання	106

Розділ II. Регулювання аліментних відносин

Стаття 76. Право на утримання після розірвання шлюбу.	109
Стаття 77. Способи надання утримання одному з подружжя.	110
Стаття 78. Договір подружжя про надання утримання	111
Стаття 79. Час, протягом якого сплачуються аліменти одному з подружжя	112
Стаття 80. Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду	114
Стаття 81. Види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів.	115
Стаття 82. Припинення права одного з подружжя на утримання	116
Стаття 83. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком	118
Стаття 84. Право дружини на утримання під час вагітності та у разі проживання з нею дитини	119
Стаття 85. Припинення права дружини на утримання.	121
Стаття 86. Право чоловіка на утримання у разі проживання з ним дитини	121
Стаття 87. Припинення права чоловіка на утримання	122
Стаття 88. Право на утримання того з подружжя, з ким проживає дитина з інвалідністю	123
Стаття 89. Припинення права на утримання за домовленістю подружжя	124
Стаття 90. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування	125

Стаття 91. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою	126
Стаття 92. Право на укладення шлюбного договору	127
Стаття 93. Зміст шлюбного договору	130
Стаття 94. Форма шлюбного договору	134
Стаття 95. Початок дії шлюбного договору	135
Стаття 96. Строк дії шлюбного договору	136
Стаття 97. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна	136
Стаття 98. Визначення у шлюбному договорі порядку користування житлом	139
Стаття 99. Визначення у шлюбному договорі права на утримання . .	140
Стаття 100. Зміна умов шлюбного договору	143
Стаття 101. Право на відмову від шлюбного договору	145
Стаття 102. Розірвання шлюбного договору	146
Стаття 103. Визнання шлюбного договору недійсним	148
Стаття 104. Підстави припинення шлюбу	149
Стаття 105. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання	152
Стаття 106. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей	153
Стаття 107. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою одного з подружжя	156
Стаття 108. Визнання розірвання шлюбу фіктивним	157
Стаття 109. Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя, яке має дітей	159
Стаття 110. Право на пред'явлення позову про розірвання шлюбу . .	163
Стаття 111. Заходи суду щодо примирення подружжя	166
Стаття 112. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя	166
Стаття 113. Право на вибір прізвища після розірвання шлюбу	168
Стаття 114. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання . .	169
Стаття 115. Державна реєстрація розірвання шлюбу	169
Стаття 116. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу . .	171
Стаття 118. Поновлення шлюбу у разі з'явлення особи, яка була оголошена померлою або визнана безвісно відсутньою	172
Стаття 119. Встановлення режиму окремого проживання подружжя . .	174
Стаття 120. Правові наслідки встановлення режиму окремого проживання подружжя	177
Стаття 140. Оспорювання батьківства, материнства особи, яка сплачує аліменти за рішенням суду	180

Розділ III. Відповідальність в аліментних відносинах

Стаття 157. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини . . .	182
Стаття 166. Правові наслідки позбавлення батьківських прав. . . .	188
Стаття 170. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав.	189
Стаття 172. Обов'язок дитини, повнолітніх дочки та сина піклуватися про батьків	191
Стаття 173. Роздільність майна батьків і дітей	192
Стаття 174. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання.	193
Стаття 175. Право спільної сумісної власності батьків і дітей	194
Стаття 176. Права батьків та дітей щодо користування майном . . .	197
Стаття 177. Управління майном дитини	200
Стаття 178. Використання доходу від майна дитини	217
Стаття 179. Право власності на аліменти, одержані на дитину	218

Розділ IV. Регулювання відповідальності в аліментних відносинах

Стаття 180. Обов'язок батьків утримувати дитину	221
Стаття 181. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину	222
Стаття 182. Обставини, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів	234
Стаття 183. Визначення розміру аліментів у частці від заробітку (доходу) матері, батька дитини	237
Стаття 184. Визначення розміру аліментів у твердій грошовій сумі . .	240
Стаття 185. Участь батьків у додаткових витратах на дитину	243
Стаття 186. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів	245
Стаття 187. Відрахування аліментів на дитину за ініціативою платника або одержувача аліментів	249
Стаття 188. Звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину . .	251
Стаття 189. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину . .	252
Стаття 190. Припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно	255
Стаття 191. Час, з якого присуджуються аліменти на дитину	257
Стаття 192. Зміна розміру аліментів	258
Стаття 193. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому закладі . .	260

Стаття 194. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами	261
Стаття 195. Визначення заборгованості за аліментами, присудженими у частці від заробітку (доходу)	265
Стаття 196. Відповідальність за прострочення сплати аліментів, оплати додаткових витрат на дитину	268
Стаття 197. Встановлення строку сплати заборгованості. Звільнення від сплати заборгованості за аліментами	274
Стаття 198. Підстави виникнення обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина	275
Стаття 199. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання	279
Стаття 200. Розмір аліментів на повнолітніх дочку, сина.	281
Стаття 201. Застосування норм цього Кодексу до відносин щодо обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина	282
Стаття 202. Підстави виникнення обов'язку повнолітніх дочки, сина утримувати батьків.	284
Стаття 203. Обов'язок дочки, сина брати участь у додаткових витратах на батьків	286
Стаття 204. Звільнення дочки, сина від обов'язку утримувати матір, батька	287
Стаття 205. Визначення розміру аліментів на батьків.	289
Стаття 206. Стягнення з дитини витрат на догляд та лікування батьків	291
Стаття 237. Правові наслідки визнання усиновлення недійсним	292
Стаття 239. Правові наслідки скасування усиновлення	295
Стаття 247. Права дитини, над якою встановлено опіку або піклування	297
Стаття 248. Права дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, прийомній сім'ї	300
Стаття 254. Права дитини, яка влаштовується в сім'ю патронатного вихователя	304
Стаття 256³. Прийомні діти	308
Стаття 256⁷. Вихованці дитячого будинку сімейного типу.	311
Стаття 272. Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів, і строки їх стягнення.	315
Стаття 273. Зміна розміру аліментів та звільнення від їх сплати	317
Стаття 274. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів. Повне або часткове звільнення від заборгованості за аліментами	318

Розділ V. Додатки

Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання	319
Про затвердження Інструкції про виконання в Україні Конвенції про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання	351
Інструкція про виконання в Україні Конвенції про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання	352
Наказ Міністерства юстиції України 16.04.2019 1203/5 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 квітня 2019 р. за № 399/33370 «Про затвердження Порядку автоматизованого арешту коштів боржників на рахунках у банках за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів»	362
Наказ Міністерства соціальної політики України 15.11.2018 № 1713, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 січня 2019 р. за № 102/33073 «Про затвердження Порядку здійснення органами опіки та піклування контролю за цільовим витрачанням аліментів на дитину»	366

Розділ VI. Судова практика

Практика розгляду Верховним Судом справ про захист прав та інтересів дитини	371
Рішення Верховного Суду у справі про стягнення заборгованості по аліментах	382